

Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym.

Kirjallinen kysymys kulttuurialan freelancer-toimijoiden tukemisesta korona-aikana

Eduskunnan puhemiehelle

Kulttuuriala on Euroopan mittakaavassa toiseksi pahiten koronaviruksesta kärsinyt ala. Suomessa esitysten ja näyttelyiden perumiset sekä kokoontumisrajoitukset vievät tuloja kulttuurialan yrittäjiltä ja johtavat työntekijöiden lomautuksiin ja irtisanomisiin. Erityisen altaalle koronavirus on ajanut kulttuurialan freelance-toimijat, jotka työskentelevät usein pätkätyö- ja projektiluotoisesti joko palkansaaajina tai yrittäjinä.

Tilastokeskuksen mukaan kulttuuriala työllistää noin 117 000 henkilöä. Heistä 13 prosenttia toimii määräaikaissa työsuhteessa ja 27 prosenttia yrittäjinä. Taiteen ja kulttuurin barometrin ennakotietojen mukaan kulttuurialalla freelancereina työskentelevistä jopa 85 prosenttia raportoi koronaviruksen vaikuttaneen työskentelyynsä, ja suurin osa vaikutuksista oli negatiivisia. Esimerkiksi Näyttelijäliiton mukaan freelance-näyttelijöiden tulonmenetykset ovat olleet tähän mennessä 30—40 miljoonaa euroa. Muusikkojen liitto puolestaan arvioi, että 96 prosenttia muusikoista on koronapandemian vuoksi menettänyt työtilaisuuksia. Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto arvioi freelance-jäsentensä menetyksiksi noin 30 miljoonaa euroa.

Kulttuuriala tarvitsee tukea taiteellisen toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen vallitsevassa koronatilanteessa. Tähänastiset koronatuot eivät kuitenkaan ole riittävässä määrin kohdistuneet kulttuurialan freelance-toimijoille, vaan suuremmille kulttuurialan yrityksille ja järjestöille. Freelance-toimijat eivät hyödy tuista riittävästi, sillä heidän palkkauksensa on usein suoraan riippuvainen esimerkiksi esityksistä tai harjoituksista, joihin kohdistuu tällä hetkellä voimakkaita rajoituksia.

Toisaalta kulttuurialan työntekijät tarvitsevat tukea tulonmenetyksiinsä myös sosiaaliturvan kautta. Sosiaaliturva ei välttämättä tunnista sitä tilannetta, jossa kulttuuri- ja luovien alojen freelance-toimijat nyt ovat, ja kohtelee heitä siksi epäoikeudenmukaisesti. Osa freelance-toimijoista on saanut ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa, mutta sitä leikkaavat muun muassa aiemmista teoksista myönnettävät tekijänoikeuskorvaukset, jotka toisaalta eivät kerrytä esimerkiksi eläkettä. Myös työssäoloehdon täyttäminen on vaikeaa, mikäli mahdollisuuksia työskennellä ei koronarajoitusten takia yksinkertaisesti ole. Yrittäjät ovat velvollisia maksamaan eläke- ja vakuutusmaksuja myös tilanteessa, jossa tulevaisuuden työnäkymät ovat koronarajoitusten takia erittäin epävarmat.

Kirjallinen kysymys KK 41/2021 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus ja erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriö aikovat tehdä, jotta kulttuurialan toimijat, erityisesti freelancer-toimijat, selviävät koronakriisistä ja

onko opetus- ja kulttuuriministeriö neuvotellut sosiaali- ja terveysministeriön kanssa siitä, voitaisiinko kulttuurialan freelancer-toimijoiden toimeentuloon kohdistaa uutta tukea?

Helsingissä 15.2.2021

Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Mari Holopainen vihr
Noora Koponen vihr
Atte Harjanne vihr